

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน
**Factors Relating to the Role Performance of Village Health Volunteers
in the Public Health Sector**

สุดารัตน์ หล่อเพชร
Sudarat Lopet

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
**Master of Science Program Thesis in Public Health
Phetchaburi Rajabhat University**

2554

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ
หมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน
ผู้วิจัย นางสาวสุภารัตน์ หล่อเพชร
สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เวทิน นพนิตย์)

.....ประธานกรรมการ
(ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ศาสตราจารย์ ดร.เวทิน นพนิตย์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.บัวตั้น เขียวอารมณ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาโรช เผือกบัวขาว)
บัณฑิตศึกษา
ศูนย์จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้ง

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัต กลิ่นงาม)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน ผู้วิจัย นางสาวสุภารัตน์ หล่อเพชร สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ พ.ศ. 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการรับรู้การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงานสุขภาพภาคประชาชน 2) ศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่มีประสบการณ์การทำงานมาไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 353 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีระดับการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 83.6
2. ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน อยู่ในระดับสูงร้อยละ 66.6
3. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานของ อสม.ในงานสุขภาพภาคประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และระดับการรับรู้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อสม.อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การกำหนดความรับผิดชอบอย่างชัดเจนตรงกับสภาพปัญหาของพื้นที่พร้อมกับการสนับสนุนทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ วิชาการ และการสร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่องจะทำให้การดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชนได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Thesis Title : Factors Relating to the Role Performance of Village Health Volunteers in the Public Health Sector **Researcher:** Miss Sudarat Lopet **Major :** Public Health Science **Year :** 2011

Abstract

The purposes of this research were to : 2) determine level of the role performance of village health volunteers in the public health sector 1) determine level of perceived role performance of village health volunteers in the public health sector and 3) examine factors relating to the role performance of village health volunteers in the public health sector. The sample used in this studied were 335 village health volunteers who live in Tungtako district, Chumphon Province with work experience not less than one year. The research instrument was a questionnaire. Statistics used in this research were the percentage frequency, standard deviation and Chi-square.

The research results were as follows:

1. Village health volunteers had the level of perceived role performance remained high at 83.6 percent. The result can conclude that the highest level of perceived role performance related to the highest level of performance.
2. Village health volunteers had the level of performance as the role of village health volunteers in public health sector remained high at 66.6 percent. The level of performance was related to people, patient to be access to the basic primary health care.
3. The personal factors, education and the perceived role performance, were related to the role performance of village volunteers in the public health sector with statistical significance at the 0.05 and 0.01 level, respectively. The learning promotion among the village health volunteers should be continuous conduct through partnership with educational institutions and informal education.

The findings revealed that making clear responsive assignment based on the needs of the operational areas together with provided facilities and supported in materials, academic and motivation continuously would made public health volunteer in the village more effective.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.เวทิน นพนิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.บุษราคัม สิงห์ชัย ประธานกรรมการสอบ และดร.บัวตัน เขียวอารมณ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคอยแนะนำ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จด้วยความเรียบร้อย ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ รวมถึงคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาให้

ขอขอบพระคุณ ทันตแพทย์หญิงนภาพรณ พานิช คุณอวยชัย สุขแก้ว และรองศาสตราจารย์ ชัยณรงค์ อภินิพัฒน์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการประมวลผล ข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่คอยให้การสนับสนุน ช่วยเหลือการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณขอขอบคุณอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนเสร็จสิ้นและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อคุณบิดา มารดา ครอบครัว ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีอาจะบุญนามได้ทั้งหมด ที่กรุณาให้กำลังใจช่วยเหลือและให้การส่งเสริมสนับสนุนด้วยดีตลอดมา จนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

สุदारัตน์ หล่อเพชร

สิงหาคม 2554

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(3)
Abstract.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ของการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ระบบสุขภาพภาคประชาชน.....	9
บทบาทของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน.....	28
การดำเนินงานสุขภาพภาคประชาชน อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร.....	30
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ อสม.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
แบบแผนในการวิจัย.....	45
เครื่องมือในการวิจัย.....	45
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	46

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การตรวจสอบข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ผลการวิจัย.....	52
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณลักษณะทางประชากรของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน.....	53
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงาน สุขภาพภาคประชาชน.....	55
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน.....	59
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการรับรู้บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน.....	62
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน.....	67
ตอนที่ 6 การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานตาม บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพ ภาคประชาชน.....	71
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	77
การอภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	88
ประวัติผู้วิจัย.....	100

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวน ร้อยละ ของคุณลักษณะทางประชากรของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร.....	53
4.2 ระดับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงานสุขภาพภาคประชาชน อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร.....	55
4.3 จำนวน ร้อยละ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	57
4.4 ระดับการสนับสนุนจากประชาชนในการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงานสุขภาพภาคประชาชน อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร.....	58
4.5 จำนวน ร้อยละ ระดับการสนับสนุนจากประชาชนในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	59
4.6 ระดับความรู้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	59
4.7 จำนวน ร้อยละของความรู้ในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชนที่ตอบคำถามได้ถูกต้อง.....	62
4.8 จำนวน ร้อยละของระดับการรับรู้บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	62
4.9 จำนวน ร้อยละของระดับการรับรู้บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน แยกรายด้าน.....	65
4.10 จำนวน ร้อยละของการรับรู้บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน แยกรายกิจกรรม.....	66
4.11 ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชนโดยรวม.....	67
4.12 จำนวน ร้อยละของระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชนรายด้าน.....	67
4.13 จำนวน ร้อยละ ของการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน แยกรายกิจกรรม.....	68

4.14	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	71
4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสนับสนุนทางสังคมในด้านการสนับสนุนจาก เจ้าหน้าที่กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	73
4.16	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสนับสนุนทางสังคมในด้านการสนับสนุนจาก ประชาชนกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	74
4.17	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความรู้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ หมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	75
4.18	ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้บทบาทกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสุขภาพภาคประชาชน.....	76

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8